ئایندەی کوردستان لە سایەی گۆڕانی سیاسەتی ئەمریکا لەعێراقدا

(ئەم باسە لە کۆڕێکی پالتاك لە ڕۆژی 26دیسەمبەری 2006 پیشکەش کراوە)

ئاسۆکمال

asokamal@yahoo .com

شاردنەوەی ڕاستیەکانی راپۆرتەکەی (بیکەر-هاملتۆن)

راپۆرتەکەی (بیکەر- هاملتۆن) سەرخەتی ستراتیژی ئەمریکای بۆ دەربازبوون لە شکستی عیراقدا خستۆتەڕوو. بەپیچەوانەی ئەو بۆچوونانەی سەرانی حزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان دەڵێن گوایە ئەمە تەنها راپۆرتیکەو بوش بەتەلەفۆنی دلنیای کردونەتەوە کە راسپاردەکانی بەسەر کوردستاندا پەیرەوناکات. ڕاستیەك کەئەم ڕاپۆرتە خستویەتیە ڕوو شکستی سیاسەتو ستراتیژی ئەمریکایە لە عێراقو ناوچەکەدا. ئەم راپۆرتە دنیای هەژاندو ئەمریکای هینایە پای ئەو راستیەی کە شکستی خواردوەو دەبیت ئالوگۆری ریشەیی بکەن. ئەمە کاریگەری ئەم راپۆرتە بوو کە بیکەر وەك یەکیك لەداریژەرانی ستراتیژی "نەزمی نوێی جیهانیی ئەمریکا" راستی شکستی ئەم ستراتیژیەی لە عیراقدا خستەڕوو ئەگینا بوش لە هەلبژاردنەکانی مانگی نۆڤەمبەردا ئینکاری دەکردو دەیوت سەرکەوتوین.

گرنگی ئەم ڕاپۆرتە لە تەشخیصی شکستی ئەمریکادایە نەك لە ڕاسپاردەکانی کە قابلی گۆڕانن. راپۆرتەکە لەدوو ئاستدا کە پیکەوە گرێدراونو ئاکامی داگیرکاری عیراقە لەلایەن ئەمریکاوە ئەم شکستە دەخاتەڕوو. یەکەمیان، شکستی بەدیلی حکومەتو پرۆسەی سیاسیو دروستکردنەوەی دەولەتی عیراقە لەلایەن ئەمریکاوە بەدوای روخاندنی بەعسو هەلوەشاندنەوەی پەیکەرەی دەولّەتی عیراقی. شکستی پرۆسەیەك کە بەناوی دانانی دەستورو هەلبژاردنو فیدرالیزمو دیموکراسی ڕازیندرابۆوەو لەواقیعدا دەسەڵاتی چەند میلیشیایەکی قەومیو ئیسلامی زاڵکردوە کە ئێستا لەشەڕو کێشەی ناوخۆیی دانو لەسایەی داگیرکاری ئەمریکاو تیرۆریزمی ئەلقاعیدەوە عێراقیان نوقمی کوشتاری بەکۆمەڵ کردۆتەوە. دووەمیشیان، شکستی باڵادەستی ئەمریکایە لەناوچەکەدا لەبەرامبەر ئێران وئیسلامی سیاسی لەعیراق وفەلەستینو لوبناندا. کاریگەری ئەم دوو شکستە پیکەوە ئالۆگۆڕی ڕیشەیی لە هاوسەنگی هێزو جەوی سیاسی ناوچەکە پیکهێناوەو درێژەکێشانی ئەم شکستانەی ئەمریکا لەعیراقدا کاریگەری راستەوخۆی لەسەر گۆڕانی هاوسەنگی نیوان ئەمریکاو نەیارە زلهێزەکانی دەبیّو باڵادەستی ئەمریکا لەئاستی نیودەولەتیدا دەباتە ژێرپرسیارەوە. ئەمە پەیامێکە کە راپۆرتی بیکەر- هاملتون بەگوێی بوش وئیدارەی ئەمریکیدا داو ئێستا کەوتونەتە خۆیان بۆ بەرگرتن بە دوبارەبونەوەی سیناریۆی راکردنو شکستی ڤیتنامێکی تر.

بەلام ئەوەی تائیستا دانی بەم ڕاستیانەی ڕاپۆرتەکەو شکستی ئەمریکادا نەناوە یەکێتی وپارتیەیە. کاتێك تالەبانی رادەگەیەنیّ کە راپۆرتەکە لەلایەن بوشەوە ئیهمال کراوە نیشانەی ئەوەیە ئەم حزبە دەسەلاتدارانەی کوردستان نایانەوێت خەلکی کوردستان ئەوە ببینن کە ئەم راپۆرتە، وەك بەرهەمی هەیئەتی دەسەڵاتداری ئەمریکا کە حزبی جمهوریو دیموکراتە، دانی ناوە بە شکستی سیاسەت وستراتیژی ئەمریکا لەعیراقدا. شاردنەوەی ئەم شکستە لای سەرانی حزبە دەسەڵاتدارەکان شاردنەوەی شکستی ئەو بەیدل وسیاسەتەی خۆیانە کە پاشکۆیەتی بۆ سیاسەتەکانی ئەمریکا بووە، وە دان پیدانەنانیان بەم راستیەی راپۆرتەکەی (بیکەر-هاملتۆن) نیازی دریژەپیدانی ئەو بەدیلە شکست خواردوەیان نیشان دەدات.

خالّی دەستپیکردنی ئەم هەلومەرجە تازەیە بۆ خەلکی کوردستان ئەوەیە کە پەردە لەسەر شاردنەوەی ئەم ڕاستیانەی شکستی ئەمریکاو شکستی حزبە ناسیونالیستەکانی کوردستان لابدەنو بەچاوێکی کراوەی سیاسیانە بڕواننە ئەو ئاڵوگۆرانەی لە عیراقو سیاسەتی ئەمریکادا ڕوویانداوە. هەر فریوخواردنێکی خەڵك بە نەبینینی شکستی فیدرالیزمی یەکێتی وپارتیو ڕۆچوونی کوردستان بۆ ناو وەزعی پڕمەترسی شەڕی ناوخۆی عێراقو دەستیوەردانی دەولەتانی ناوچەکە خەڵك توشی کارەساتی سیاسی ومرۆیی گەورە دەکاتەوە. هەربۆیە گرنگە لەئێستادا بەرچاو ڕۆشنیەکی تەواومان هەبێت لەسەر رەوتی روداوەکانو ناسینی ڕێگاچارەی ئەم وەزعیەتەی ڕوبەروی کوردستان بۆتەوە.

ڕەوتی ئاڵوگۆڕی سیاسەتی ئەمریکا بەرەو کویّ دەچیّ؟

ئەوەی ڕووی داوە لەدوای 2003وە ئەوەیە کە لە ئاکامی داگیرکاری عیراقدا هاوسەنگی هێز لە عیراق وناوچەکەدا بەزیانی ئەمریکاو بەقازانجی ئیران وئیسلامی سیاسی، بە باڵە جیاوازەکانی ئەلقاعیدە وحەماس وحزب الله وشیعە وسونەوە، گۆراوە. ئەم ئالوگۆرە نەخشە وستراتیژی ئەمریکای خستۆتە ژێر هەرەشەوەو باڵادەستی

ئەمریکای بردۆتە ژێرپرسیارەوەو ئیرانو ئیسلامی سیاسی لەناوچەکەدا دەستێکی بالآیان پەیداکردوەو لەڕێگای شکست پیدانی ئەمریکا لە عیراقدا دەیانەوێت مێخی بالآدەستی خۆیان بەکورسی دەسەلآتداریتی ناوچەکەدا دابکوتن.

راپۆرتەکەی (بیکەر-هاملتۆن)و سەرخەتی ئەم سیاسەت وستراتیژیە نوێیە کە تەعبیرلەم ئالوگۆرە لە عیراقدا دەکات بریتیە لەوەی کە دەوری ناسیونالیزمی عەرەبیو سونە زیاد بکاو ئارایشی دەسەلآتو دەستور لەسەر بنەمای تەوازنیکی نوێی نیوان سونە وشیعە وکورد ساغ بکاتەوە. هاوکات لەئاستی ناوچەکەشدا دەیەوێت وەلآمی ئەو شکستە بداتەوە کە ئەمریکا لەئاکامی داگیرکاری عیراقدا لەسەر دەستی ئیران وئیسلامی سیاسی لە لوبنانو فەلەستینو ناوچەکەدا خواردویەتیو لیرەشدا دیسانەوە بایداوەتەوە بەلای ناسیونالیزمی عەرەبی دا وەك لەراپۆرتەکەدا هاتوە دەیەوێت (ریاچ) بکاتە مەرکەزی پەیوەندی عیراق بە ناوچەکەوە.

بەدوای راپۆرتەکەدا دەبینین بلیر ئەم راسپاردەیەی ئەمریکا دەبات بۆ وولآتانی خلیجو داوای دروستکردنی بەرەیەکی میانەڕەو لەبەرامبەر ئیرانو ئیسلامی توندڕەودا دەکاتو هاوکات لەعیراقیشدا بەدوای بەرەی میانەڕەون لەبەرامبەر توندرەوەکاندا. بەلآم هەم راپۆرتەکە وهەم ئەم هەنگاوانەی ئیدارەی ئەمریکی لە عیراقو ناوچەکەدا بۆ گۆرینی بالانسی هیزەکان ئاسان نیە بەهۆی وەزعێك کە ئەمریکا تیایدا قەراری گرتوە. ئیستا ئەمریکا، وەك سالآنی هەشتاکان لەشەری عیراق – ئیراندا، ناتوانیت حکومەتە عەرەبیەکانو ناسیونالیزمی عەرەبی لەبەرامبەر ئیران وئیسلامی سیاسیدا رێك بخات. ناسیونالیزمی عەرەبی نایەویت ئەو دژایەتیەی لەبەرامبەر ئەمریکادا لەناوچەکەدا هەیە لەریگای جەبهەیەکی واوە کە بەلایەنگری ئەمریکا لەقەلەم دەدریت خۆی بکاتە شەریکی شکستیك کە ئەمریکا بەسەریدا سەپاوەو ئیسلامی سیاسی شکستی ئەمریکا راستەوخۆ بخاتە خزمەت شکست پیهینانی دەسەلآتی ناسیونالیزمی عەرەبیش.

لەعیراقیشدا ئەم بەرەیە شکستی خواردوە لەبەرئەوەی لەلایەك ئیرانو سیستانی ڕێگە نادەن هاوپەیمانیتی شیعەو ستراتیژی ئەوان بەم بەرەیە تیك بدرێتو هیزەکانی صدر وەك فشارێك بەکاردەهێنن. لەلایەکی تریشەوە سونە ئێستا ئاستی داواکانی هێندە لەسەرەوەیە کە لەگەڵ بەرەیەکی وادا نایەتەوە کە لە چوارچیوەی راگرتنی حکومەت ودەستوری ئێستای عیراق دا دەیەویت بچیتە پێش. هاشمی بوەتە کەسی دووەم لای بوشو لەلایەن سوریا وئەردەن وسعودیە ومیسرو تەنانەت تورکیاشەوە پشتیوانیان لێدەکرێت. تورکیا خۆی ئامادەدەکات بۆ دەستێوەردان لەوەزعیەتی عێراقو دەیەوێت لە هەر وەسیلەیەك بۆ فشارهێنان بۆ ئەمریکا سوود وەرگرێت کە داواکانی لەسەر مەسەلەی PKKو کەرکوك بسەپێنێ بەسەر ئەمریکادا. تورکیا بەمیوانداریێتی کۆبونەوەی سونەکان ئەم پەیامە بەئەمریکا دەدات. هاوکات سونەکانیش لەپەیداکردنی پشتیوانی تورکیا دەتوانن فشارەکانی خۆیان بۆسەر حکومەتەکەی مالکیو ئەمریکا زیاتر بکەن.

ئەوەی تەنها ئومیدی بەم بەرەیەوە بەستۆتەوە یەکیتی وپارتیەو ئەمەش وەك ئەوە وایە کە لەبێ‌بەدیلیدا دەست بۆ پوشیش بەریت تا شەپۆل نەتبات.

هەربۆیە راپۆرتەکەو سیاسەتی نوێی ئەمریکا لەعیراقدا لەسەر بنەمای گۆرینی دەستورو دابەشکردنەوەی دەسەلات لەنیوان سونە وشیعە وکوردایە. راسپاردەکانی بیکەر – هاملتون سەبارەت بە کوردستان بریتیە لە لیسەندنەوەی ئەو دەستکەوتانەی یەکیتی وپارتی لە 3 سالێ رابردوودا لە پرۆسەی سیاسی عیراقدا بەدەستیان هێناوە. کاتیك ئەم پرۆسەیە شکستی خواردوەو شکستەکەی ئەمریکاو لایەنگرەکانیتی ئەوانیش دەبیت باجەکەی بدەن. ئەو مقاوەمەتەی سەرکردایەتی حزبە دەسەلآتدارەکانی کوردستان لەبەرامبەر راپۆرتەکەو سیاسەتی نوێی ئەمریکادا نیشانی دەدەن بنەماو هێزی نیە لەبەرئەوەی ئەمریکا کە خۆی خاوەنی پرۆژەکەیەو ناچار بەسازان کراوە ئێستا لەپێناو بەرگرتن بە دوبارەبونەوەی ڤیتنامیکی تردا نەخشەکەی دەگۆرێتو هەرکەس دەیەویت لەگەڵ ئەمریکا بمینیتەوە ئەوا دەبیت دەوریك کە ئەمریکا بۆی قبوڵ دەکا پێی ڕازی بێت. لابردنی فیدرالیزمو بەندی 140 ی دەستور لەسەر کەرکوكو ناردنی پیشمەرگە بۆ شەڕی ناو عیراقو مەرکەزی کردنەوەی داهاتی نەوتو هتد.. ئەو مەرجانەیە کە بۆ یەکیتی وپارتی دیاریکراوەو ئەگەر رازی نەبیت پێیان بەمانای چوونە دەرەوەیەتی لەو نەخشەیەی ئەمریکادا.

ئاراستەی چارەنوسی کوردستان بەدوای راپۆرتەکەی بیکەر – هاملتون دا بە لەدەستدانی وەزعیەتی دیفاکتۆی "فیدرالی" دەچێتو ئەمریکا کردویەتیە قوربانی سازدانەوەی هاوسەنگی هێزی خۆی لەگەڵ سونەو ناسیونالیزمی عەرەبیدا. هەرچەند ئەمریکا دوچاری بنبەستێکە، کە خۆی لەراپۆرتەکەشدا نیشان دەدات، بەوەی لەلایەك دەیەوێت بەرەیەك لەدژی ئیرانو ئیسلامی سیاسی دروست بکات بەلآم لەهەمان کاتدا ناچارە فشاری ئەم ئیسلامە سیاسیە لەعیراقدا قبولً بکاتو دەسەلاتی بە شیعە داوە. هەربۆیە ئەمریکا ناچار بە پاشەکشەی زیاتر دەبیت بۆ قبولکردنی مەرجەکانی سونەو ناسیونالیزمی عەرەبیو تورکیا تاکو باری شەڕی لە عیراقدا لەسەر سووك بێتو بەم پێیەش چارەنوسی کوردستان لەم ساتوسەودایەدا بەکاردەهێنێو مەرجەکانی ئەو لایەنانەی بەسەردا دەسەپێنێ. ئەمە چارەنوسی کوردستانە لە بازنەی مانەوەی لە عیراقداو لەفەلەکی سیاسەتی ئەمریکادا. حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان هیچ دەرسێکیان لە راپۆرتەکە وەرنەگرتوەو لەپێناو پاراستنی سەروەتو دەسەلاتی محلی خۆیاندا دوای ئەم سیاسەتو ستراتیژیەی ئەمریکا کەوتونو نارەزایەتی ومقاوەمەتیکیش کە باسی دەکەن دژ بەم راپۆرتە تەنها بۆ کپکردنەوەی ئەو

نارەزایەتیە ڕەوایەیە کە خەلکی کوردستان بەرامبەر بەم یاریکردنەی ئەمریکاو ئەم حزبانە بەچارەنوسی کوردستانەوە دەیکەن. دەشیانەوێت خۆیانو خەلکی کوردستان وەك "ئۆدیب"ی بێچارە بناسێنن کە لەچارەیان نوسراوە کە دەبێت بازنەی بەتاڵی سەرخستنی تاشەبەرد بۆ سەرشاخو گل بونەوەی بە مقەدەرو بریاری ئەمریکا دابنێن.

بازنەی دۆستایەتی وخیانەتی ئەمریکا

دۆستایەتی وخیانەت دوو زاراوەن بزوتنەوەی ناسیونالیستی کورد بەدرێژایی مێژووی پەیوەندی خۆی لەگەڵ ئەمریکا بەکاری بردوە تاکو بتوانیت خەلکی کوردستان لە تیگەیشتنیکی راستو سیاسیانە لەسەر ئەم پەیوەندیە دووربخاتەوە. ئەمریکا لەکاتی جەنگی ساردا پشتیوانی بەعسو ناسیونالیستی عەرەبی بوو لەدژی کورد لەبەرئەوەی بەرژەوەندیەکانی لەناوچەکەدا ئەمەی دەخواست. ئەمرۆش ئەمریکا لە هاوسەنگیەکی نامساعددا گیری کردوەو پیویستی بەبادانەوە بەلای ناسیونالیزمی عەرەبی وسوننە وبەعسیەکاندایەو هەر هەمان بەرژەوەندی جارانی، ئیستا وای لیکردۆتەوە کە رووبکاتەوە وولاتانی عەرەبی. یەکیتی وپارتی دەیانەوێت باسکردنی ئەم راستیانە ئەمرۆ بە خیانەت لەقەلەم بدەنو ئەم شیعر ووتنەو خۆبەقوربانی زانینە بۆ سەدەی بیست ویەکەم ناخواتو ووشیاری سیاسی خەلکی کوردستان ئەوەندەیە کە بتوانێت واقعیەتە سیاسیەکانی پشتی ئەم بادانەوەیەی ئەمریکا ببینێ. هیچ بەرژەوەندیەکی خەلکی کوردستان بۆ ئەمریکایەك کە خەریکی سازدانەوەی ناوچەکەیە لەسەر بنەمای بەرژەوەندیەکانی دەسەلاتی سیاسیو سەرمایەی خۆی کێشێکی سیاسیو ئابوری بەرچاوی نیەیەو حزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستان جیگاورێگایان لەو ئاستەدا نیەیە کە ئەمریکا ناچار بێت لەهاوکێشەی سیاسی ناوچەکەدا رۆلیکی گرنگیان پێبدات وە قابیلی بەراورد نین لەچاو ناسیونالیزمی عەرەبیو شیعەو سونەدا کە پشتیوانیەیەکی ناوچەییان هەیەو بەشێکن لە هاوکێشەی سیاسی ناوچەکە. هەربۆیە ئەوەی ئێستا لە دەستوری ئەمریکادا نیەیە دروستکردنی ئیسرائیلی دووەمو کۆریای باشورێکی ترە لە کوردستاندا. هەلویستی ئەمریکا لەسەر نەکردنەوەی قونسلێەت لە هەولیردا لەسەردەمی بریمەرداو پیشوازی نەکردن لە بانگێشتی تالەبانی بۆ دانانی بنکەی سەربازی ئەمریکا لە کوردستاندا نیشانەی ئەو ڕاستیەیە کە ئەمریکا راگرتنی دۆستایەتی ناسیونالیزمی عەرەبیو وولاتانی ناوچەکەی لەپێشەو بەرژەوەندی ئەمریکا لە کوردستاندا لەوە تێپەڕناکات کە چارەنوسی کوردستان بکاتە کارتێکی فشارو لە مامەلەی لەگەڵ ئەو هێزانەدا بەکاربێنێ. ئەوەی هاوسەنگی هێزی ئەمریکا لەبەرامبەر ئیران وئیسلامی سیاسیدا دەگۆڕێت لە عیراق وناوچەکەدا ئەمرۆ بنکەی عەسکەری لە کوردستاندا نیەیە بەڵکو بنکەی سیاسیو عەسکەری یە لەوولاتانی عەرەبیو عیراقدا. ئەمریکا جگە لەم بەرژەوەندیانە شتیکی تری نەبوە بەناوی دۆستایەتی کوردەوەو ئەوەی حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان بانگەشەیان بۆ کردوە کە ئەمریکا دۆستی کوردە بۆ ڕەواج پیدانی بەدیلی فیدرالی خۆیان بوە کە بلێن زلهێزێکی وەك ئەمریکامان لەگەڵدایە. لەکاتیکیشدا ئەم فیدرالیزمە شکستی خواردوە ئەمە بەناوی خیانەتی ئەمریکا دادەنێن تاکو نەلێن بەدیلی فیدرالی شکستی خواردوەو خەڵك داوای بەدیلی سەربەخۆییان لیبکات.

"بەرەی میانەڕەو" فریشتەی نەجات یان بەدیلی بێ بەدیلی

کاردانەوەی بارزانیو تالەبانی بەرامبەر بە راپۆرتەکەی بیکەر —هاملتۆن وەك ئەوە وابوو کە ئەمریکا ژەهری بۆ کردبنە پیکیانەوەو تووشی هاوار وپەلەقاژەکردن بوونو مەسەلەی دەستوری کوردستانیان هەلگرتو لە بەغداد بەدوای ڕێگای دەربازبون لەم کابوسەدا گەڕانو چوونە پێشوازی "بەرەی میانەڕەو دژ بە توندڕەوەکان" وەك ئەوەی فریشتەی نەجاتیان دۆزیبێتەوە. ئەم بەرەیە لە چوارچیوەی سیاسەتی نوێی ئەمریکادا دێت لە عێراقداو وەڵامی شکست خواردوی ئەمریکایە بە شکستێکی تر. ئەو لایەنانەی کە لەم بەرەیەدا بەشداری دەکەن بەشێکن لەو بارودۆخە نائەمنەی عیراقو لە دەرەوەی بەرە میلیشیاکانیان مانگانە بە هەزاران کەس لە یەکتری ولەخەڵکی مەدەنی دەکوژن. ئەمانە لەشەڕی یەکلاکردنەوەی دەسەلاتدانو دریژەی ململانێی دەولەتەکانی ئیرانو ناوچەکەن. باسکردنی ئەوەی ئەمنیەت بەمانە ولەسایەی داگیرکاری ئەمریکادا چاك بکرێت دوای ئەوەی لە 3 ساڵی رابردوودا زیاتر لەنیو ملیۆن ئینسان کوژراوە بەئەقلی کەسدا ناچێ. داوای گۆڕانکاری لە دەستورو مەسەلەی فیدرالیو نەوتو سوپاو داوای گەڕانەوەی کۆنە بەعسیەکانیش کەلەلایەن سونەوە پێیدادەگیرێو ئەمریکاش گلۆپی سەوزی بۆ هەلکردون ئەو بەرەیە بەرەو بن بەستی زیاتر دەباتو یەکێتی وپارتی کەلەهەموو لایەنەکانی تر پەرۆشی ئەم جۆرە بەدیلی بەرەی میانەڕەوە بوون تاکو ببیتە بەدیلی راپۆرتەکەی بیکەر —هاملتون ئەو ئومێدەیان لەدەست داوەو بەدیار دەستەوەستانی خۆیانەوە تیاماون. سەرنجیش بدەن جیاوازی تالەبانی کە سەرگەرمی بەریوەبردنی پۆستەکەیەتی لەبەغداد لەگەڵ بارزانی، ئەویش کەلەهەولێر دەبێت نەك کاتیك لەبەغدایە، جیاوازی هەیەو بن بەستی زیاتریان بەرەو لەبەریەکترازانی ڕێکەوتنەکانی تا ئێستاشیان دەچێت کە لەسەر بنەمای ئەو شتانە ڕاوەستاوە. شکستی بەدیلەکەیان گۆرانکاری وچاوپیاخشاندنەوەو دوورکەوتنەوە لەنیوان یەکێتیو پارتیدا دەهێنێتە پێشەوە.

بەدیلو ڕێگاچارەی خەلکی کوردستان کامەیە؟

ڕێگاچارەی سیاسی خەلکی کوردستان لەمانەوە لە عیراقدا نیەیە. لەمانەوە لە بازنەی سیاسەتەکانی ئەمریکا لە عیراقدا نیەیە. لەو فیدرالیزمە شکست خواردوەدا نیەیە کە یەکێتی وپارتی درێژەی پێدەدەن. پێداگری یەکێتی وپارتی لە پاشکۆهێشتنەوەی کوردستان بە عێراقەوە ئێستا خەتەرەکەی دەرکەوتوە. ئەوەتا خەریکن پێشمەرگە دەنێرن بۆ نێو شەڕی عێراق تاکو ئەمریکا بەشە دەسەلاتو داهاتی ئەم حزبانە بپارێزێ. ئەمە راکێشانی کوردستانە بۆ ناوئاگری شەڕێك کە نیوملیۆن ئینسانی تێداکوژراوەو هێشتا سەرەتایەتی. لەسەر کەرکوك هەڕەشەی تۆڵەسەندنەوە دەکەن باس لە تەقینەوەی شەڕی قەومی دەکەن ئەگەر مادەی 140 بگۆڕێ یان جیبەجێ نەکرێ. تاکەی لە عێراقێکی لەم چەشنەدا شەڕ لەسەر ئەم بەشە فیدرالیەی دەسەلاتی یەکێتی وپارتی درێژەپێدەدرێت. ئایا ئایندەیەك بۆ کۆتایی ئەم شەڕو کێشەیە لە چوارچێوەی مانەوە لەگەڵ شیعە وسونەدا هەیەو ئایا لە ململانێ لەگەڵ ئەم هێزانەدا کە پشتیوانەی ناوچەیی‌یان هەیەو چارەنوسی عێراق پەیوەستە بەو هێزە ناوچەیی وشەڕی ئەمریکا وئیسلامی سیاسیەوە ئایندەیەك بۆ خەڵکی کوردستان جگە لە بونە قوربانی ئەم شەڕو ژێردەستەبوونی ئەم هێزە کۆنەپەرستو داگیرکارانە هەیە. راپۆرتەکەی بیکەر هاملتون ئەو چارەنوسە ڕەشەی ئەم وەزعیەتە دەیسەپێنێ بەسەر خەڵکی کوردستاندا بەڕۆشنی خستۆتە بەرچاوو دووربینێکە کە ئەو ئایندەیەی لەنزیکەوە بەڕۆشنی پیشانداوە. هەربۆیە ڕێگاچارەی سیاسی خەڵکی کوردستان جیابونەوەیە لە عێراق. بەرپاکردنی رفراندۆمێك بۆ سەربەخۆیی کوردستان تەنیا ڕێگاچارەی عەمەلیو مومکینە بۆ دەربازکردنی خەڵکی کوردستان لەم وەزعە پڕمەترسیەدا. خەڵکی کوردستان دەبێت بەرامبەر بە بەدیلی فیدرالی ئەمڕۆ بەدیلو شیعاری رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان بەرزبکەنەوە. پیویستە بزوتنەوەیەکی جەماوەری بۆ بەرپاکردنی رفراندۆم بەرێبخرێت کە ستراتیژەکەی سەربەخۆیی بێت نەك وەك ئەو بزوتنەوەی رفراندۆمەی شێرکۆ بیکەس وەسیلەوکارتی فشاری یەکێتی وپارتی بێت بۆ فشارهێنان بۆ سەپاندنی خواستی فیدرالی. ئێمە لەپیناو بەرێخستنی ئەم بزوتنەوەیەدا ئێستا لەناوەوەو دەرەوەی کوردستان دەستمان کردوە بە کۆکردنەوە وئامادەکردنی سیاسی وعەمەلی خەڵك. خەڵکی کوردستان دەبێت باوەڕیان بەئیرادەی خۆیان هەبێتو ئەو چاوەروانیو خۆفریودانەی سیاسەتەکانی ئەمریکاو پاشکۆیەتی حزبە دەسەلاتدارەکانی کوردستان بۆی دروستیان کردوە دەبێت کۆتایی پێبێتو خەڵك خۆیان بڕیار بدەن لەسەر چارەنوسی کوردستان. هەر ئێستا پیویستە رفراندۆم لەکوردستاندا بکرێت تا خەلك بریار لەسەر چارەنوسی کوردستانو جیابونەوەی لە عێراق بدات. کێشەی کەرکوك بەبێ دیاریکردنی چارەنوسی کوردستان حەل ناکرێتو بەرپاکردنی شەڕ لەسەر مادەی 140 کێشەی کەرکوك دەسپێرێ بە شەڕێکی نەبڕاوە کە کۆتاییەکەی دیارنیەو دەیکاتە بەشێك لەو شەڕە ناوخۆییەی ئێستا لە عیراقدا هەیە. پێویستە رفراندۆمی کەرکوك هاوکاتی رفراندۆمی کوردستان بکرێت کە چارەنوسی کوردستانو کەرکوك پیکەوە یەکلایی بکرێنەوە. جیابونەوەی کوردستان فرسەتی لەبار بۆ هەلبژاردنی خەلکی کەرکوك دەکاتەوە کە بریار بدەن دەچنە پاڵ کام دەوڵەت، دەولەتی سەربەخۆی کوردستان یان مانەوە لە عێراقی داگیرکاریو شەڕدا. بەڵام ئەم هەڵبژاردنە لەئێستادا بۆ خەڵکی کەرکوك ئەوەیە کە ئایا بەسەر کام حزب وهێزانەدا دابەش دەبن، شیعە یا سونە یا کورد. ئەمە لەواقیعدا کەرکوك دابەش دەکاتو ڕێگەی چارەسەری کێشەی کەرکوك نیەیە. هەربۆیە کەرکوك بەشێك لەکێشەی کوردە لەعێراقداو دەبێت پێکەوە ئەم دوو کێشەیە بە دوو رفراندۆمی پیکەوەگریدراو چارەسەر بکرێنو رفراندۆمی کوردستان دەبێت پێش رفراندۆمی کەرکوك بکرێتو رفراندۆمی کەرکوك بەبێ رفراندۆمی کوردستان ناتوانێت چارەسەری کێشەی کەرکوك بکاتو ڕێگا وبەدیلیك بداتە دەست خەڵکەکەی تا بتوانن بەدروستی بریاری لەسەر بدەن بەشیوەیەکی سیاسیو شارستانیانە ئەنجامی بدەنو پرۆسەو ئاکامەکەی شەڕی قەومی نەخولقێنێ. بۆچی یەکێتی وپارتی نایانەوێت کێشەی کورد لە عیراقدا چارەسەر بکەنو رفراندۆم لە کوردستاندا بکرێ بەڵام ئامادەن شەڕ لەسەر رفراندۆمی کەرکوك بکەن؟ ئاشکرایە ئەوان کێشەی کەرکوك بەوەدەزانن کە نەخراوەتە سەربەشە دەسەلاتی ئەوانو مەسەلەیان چارەسەری کێشەکەی نیەیە. هەرچۆن دەسەلاتی ئەوان لە کوردستاندا جێگیرەو پیویستیان بە رفراندۆم لە کوردستاندا نیەیە لەکاتیکدا 99٪ خەلکی کوردستان جیابونەوەی دەوێت.

ئاشکرایە سەربەخۆیی کوردستان ڕێگایەکی دژوارەو دوژمنی زۆرە. بەلام بەبەراورد لەگەڵ ڕێگای مانەوە لە عیراقداو کەوتنە دوای سیاسەتەکانی ئەمریکاو شەڕی یەکێتی وپارتی لەسەر بەشە دەسەلاتی"فیدرالیان" ڕێگایەکە کە ئایندەی هەیەو کەمتر قوربانی بێئاکامی دەبێت. ئەمریکا لەمەوقعیەتێکدایە لە عێراق فشاری هەموو هێزە ناوخۆیەکان قبولّ دەکات تاکو ناچار بەڕاکردن نەبێت. داوای خەلکی کوردستان بۆ سەربەخۆییو بەرێخستنی حەرەکەتیکی سیاسی بۆ بەرپاکردنی رفراندۆم دەتوانێت ئەم فشارە دابنێتو بەتایبەت کاتێك کە پشتیوانیەکی نیودەولەتیشی هەبێت. پشتیوانی نیودەولەتی لەئیستادا کە کوردستان پاشکۆی عیراق بێت ئیمکانی نیەیەو هەرداوایەکی فیدرالیو 140 وەك کێشەی ناوخۆی خەلکی عیراق سەیری دەکەن ولایەنگری بۆ پەیدانابێت. بەڵام لەکاتیکدا جیابونەوەی کوردستان وەك ریگاچارەیەك کە خەلکی کوردستان دەیەویت بەهۆیەوە لە بەڵای شەڕی عیراق ڕزگاری بێت بیگومان پشتیوانی سیاسیو نیودەولەتی بۆ خۆی ڕادەکێشێ. سەرکوتکردنی حەرەکەتیکی سیاسی رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان کە پشتیوانی وبەشداری زۆربەی خەلکی کوردستانی لەپشت بێت سەنگو قورساییەکی لە ساحەی سیاسی

عیراقدا دەبێتو لەناوخۆی عیراقدا کە شیعە وسونە توانای سەرکوتیان نابێتو هێرشی تورکیا وئێرانیش کارێکی ئاسان نیە لەم هەلومەرجەدا. تورکیایەك کە داوای چونە پەرلەمانی ئەوروپا دەکاو ئێرانیش کە سزای ئەنجومەنی ئاسایشی بۆ بەرنامەی ئەتۆمی لەسەرە. بەلام کاتێ ئەم فرسەتە لەدەست بدرێتو کوردستان ڕۆبچێتە ناو شەڕی قەومی وتایفی عیراقەوە ئەوکات دەخالەتی دەولەتەکانی ناوچەکە ڕێگەی جیابونەوەی کوردستان سەدقات ناهەمواردەکاو ئیمکانی سەرکوت وبالادەستی تورکیا وئێران بۆ جیابونەوەی کوردستان مسۆگەر دەبێت. هەربۆیە ئێستا هەلومەرجی گونجاوو لەبارە بۆ هاتنەمەیدانی ئیرادەی خەلکی کوردستان بۆ سەربەخۆکردنی کوردستانو ڕێگەنەدان بەسەپاندنی دریژەپیدانی بەدیلی شکست خواردوی فیدرالیزمو قوربانی کردنی ژیان وچارەنوسی چەند نەوەی تری کوردستان. ئێمە پیویستە لە ناوەوەو دەرەوەی کوردستان ئەم بزوتنەوە سەربەخۆ جەماوەریە بۆ رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان ڕێك بخەینو لەهەموو شارو وولاتەکان کۆمیتەکانی رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستان پیك بهێنینو سەرتاسەری بکەینەوەو پشتیوانی سیاسی و نیونەتەوەیی بۆ راکێشینو لەم بوارەدا ئێمە خاوەنی تەجروبەی گرنگی کەمپینی رفراندۆم بۆسەربەخۆیی کوردستانین کە لەچەند سالی ڕابردوودا ماتریالو زەمینەی بۆ دەستپیکردنی ئەم کارە فەراهەم کردوەو سەرخستنیشی بەندە بە هاتنە مەیدانی ئیرادەی خەلکی کوردستانەوە بۆ بەدەستەوە گرتنی چارەنوسی سیاسی خۆیو دەرهێنانی لە کۆنترۆلی حزبە دەسەلاتدارەکانەوە. ئەمڕۆ هاتنە مەیدان بۆ رفراندۆم بۆ سەربەخۆیی هێندەی ئاوو کارەباو سوتەمەنی بۆ خەلکی کوردستان پێویستە. نارەزایەتیەکانی ئیستا دژ بەڕاپۆرتەکە بیکەر – هاملتون دەبێت بکرێتە سەرەتای ئەم ڕێگایەو شیعاری نا بۆ پاشکۆیەتی سیاسەتەکانی ئەمریکاو بەلێ بۆ رفراندۆم بۆ سەربەخۆیی کوردستان بەرزکەینەوە.